

միջոցին գտնուած իւր օտարազգի եւ րեւելի հիւրերէն մէկ քանին ալ հեւ տր պիտի երթան : Կը կարծուի , որ եթէ յանկարծական դէպքեր չի պատահին , խորհրդարանին նիստերը յուս լիսի վերջերը կամ օգոստոսի առաջին շաբթուան կը դադարին : Կը կարծուի նաեւ , որ խորհրդարանին անդամները ընդ մեծագոյն մասը այս պարագայ օրերուն ժամանակը Տուսկանի մթերաւ ջրջը տեսնելու կ'երթան :

— Իրտերուն խորհրդարանին մէջ Իրտ Մարմնապետի արտաքին գործոց պաշտօնէայ լորտ Բարեկարգիչն , և հաւ տարակց խորհրդարանին մէջ ալ Պ . Տ'Արապէլը Իրտ Տ'Օն Բարեկարգիչն Լեւ լեւելի գործերուն վրայօք տեղեկուած թիւն ուղեւով , երկուքն ալ պատասխան տուին , որ Գաղղիոյ և Ենգղիոյ կառավարութիւնները բոլորովին հաւմածայն են Օսմանեան կայսերութեան ամբողջութիւնը պաշտպանելու հարկաւորութեանը վրայ :

ԱՒՍՏՐԻԱ : Կառավարութիւնը Պէտնի մէջ գործադատար Պ . Բարնիքի կոմսին հրաման իրկեց , որ Լատարիոյ և Հելլենիստի մէջ գետնական յարաբերութեանց դադարիլը Հելլենտեան դաշնակցութեան նախադասին ծանուցանելով , անմիջապէս ճամբայ ելլէ և Վիեննա դայ :

Կառավարութիւնը Սարտենիայի տէրութեան հետ ալ խստութեամբ կը վարուի : Ի միջադատարի փոխտուական պատերազմը վրայ դրուած արդեւոր վերջնական առաջարկութիւնը բայէ Ի բայ մերժեց :

ԲՐՈՒՍԻԱ : Վ . Թադաւորը մալիս 24 ին Վիեննայէն Պէտնի հաւաւ :

ՊԵՆՏԻՔԱ : Վ . Թադաւորը մալիս 15 ին Պրիւքսէլ դարձաւ իւր որդւոյն հետ , որուն համար կ'ըսուի թէ Լատարիոյ Սարիամ Լըշիքսուհիին նշանուեր է :

ՀԵԼՈՒԵՏԻԱ : Լատարիոյ գործական տարին կողմէն Լատարիոյ և Հելլենտիոյ մէջ դեպքական յարաբերութեանց դադարիլը Հելլենտեան դաշնակցութեան նախադասին իմացնելու համար խրկուած ծանուցագրին վրայ , դաշնակցութեան ժողովը որոշեց , որ Վիեննայի մէջ Հելլենտիոյ տէրութեան դեսպանին պաշտօնը անմիջապէս դադարի : Կ'ըսեն թէ դաշնակցութեան ժողովը վր որոշեց որ զօրաց դուստրերը պատասխանուին , և Տրիֆոս զօրապետը հեւաադարով կանչուեցաւ :

Քանի մը լրագիրներ ալ կ'ըսեն , թէ գերմանական տէրութիւնները Հելլենտիոյ սահմանները զօրք լեցնելու պարտաւորութիւն կը տեսնեն եղեր :

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ . Վ . Կայսրը մայիս 2 թուով հրովարտուի հանեց , որ եւրոպական հեռագիր մը ընտուի Սեւ լիւսթօրը , Օտեսա և Բուրի Սեւ ծաւաւ եղերը գտնուած Ռուսաց քաղաքները Ս . Բեդրսպուրիկի հետ հաւորդակցութեամբ կապելու համար :

— Օտեսայէն դուրս Նամակի մը մէջ կը կարդանք , թէ Սէնչիքսի իշխանը Վ . Պրիւքսէն մեկնելէն ետքը երկու անգամ Օտեսայէն Սեւ լիւսթօրը դայեր և ետքն ալ անկեց Ս . Բեդրսպուրիկի դայերէ : Օրիւնտարական պատասխանութիւնները կը շարունակին Ռուսիոյ մէջ : Կ'ըսեն թէ Սեւ լիւսթօրը մէջ 30.000 զօրք նաւ մանելու պատրաստ են : Սիւս կողմանէ ալ , դուսնդ մը ռուսաց զօրք Ի լուտերս զօրապետին հրամանատարութեամբ Սիւսա

ւիայի և Վալարիայի սահմաններուն մօտեցեր է , և ուրիշ գուցէ մըն ալ Տարնպէրի զօրապետին հրամանատարութեամբ թրանսիլանիայի սահմանադրուիլը հասեր է :

— Պալմիկի ծովուն մէջ Ռուսաց տէրութեան Բոնդուգատի նաւահանադիստը եղած փայտի մթերանոցներուն մէջ հրդեհ պատահելով՝ 600.000 էն աւելի կայմ (սէրէն) այրեր է :

ՊԱՐՍԱՍՏԱՆ : Կայիս 28 թուով Կաւրէժէն (Թէպրիզ) հետեւաւ աղետալի լուրերը կը գրեն :

« Թէհրան քաղաքը ջուրը կոխելով մեծ քնաններ հասուց : Բոլէւան ալ մեծ կոտորած կ'ընէ քաղաքին մէջ . օրը 130 հոգի կը մեռնին : Հիւրաղ և Բէշան քաղաքները սոսկալի երկրաշարժէ մը բոլորովին կործանեցան : Եւրոպական տակէն հանուած գիւրտուն (լէշ) թիւը արդէն 15.000 ի հասաւ : Եւս գիւրտուն դարձահատութիւնը այն աստիճան սաստիկ է , որ ժանտախտ պատճառելու երկիւղ կուտայ : Եւրոպայի 2 ժամ տեւեց և Սպահանի գետը չորցուց , որ բնակչաց միւսին այն խմելք ջուրն էր : Սարիսին ալ մէկ կողմէն Սպահանի երկիրը չարաչար կ'ապականէ : Խորասանի մէջ ժանտախտը երեւան ելեր է կ'ըսեն : Վ . Հաշը իր բոլոր արքունեօքը և օտար տէրութեանց դեսպանները Թէհրանէն 5 ժամ հեռու Բիւնտ գեղը քաշուեցան : »

ԽԱՌԵ ԼՈՒՐԵՐ

Եւրոպայի օրը արտաքին գործոց պաշտօնէայ Վսեմափայլ Ռէշիտ փաշան Զրադանի կայսերական պալատը գնաց և Օգոստափաւ Ինքնակալին հետ խորհրդակցելու պատիւ ունեցաւ տէրութեան գործերուն վրայ :

— Լատարիոյ տէրութեան կողմէն Վ . Պրիւքսէն նորոգութիւն դեսպան Վսեմափայլ Պ . Պրուք սեպուհը երէկ առաւտու աւստրիական Բիւնտիպա պատեւրադմական շոգենաւով մայրաքաղաքը հասաւ :

Սովորական թնդանօթները երկու կողմէն արձակուելէն ետեւ , Պ . Պրուք սեպուհը Թոփհանէի նաւամատուցը եւլաւ և Պէշօղլու աւստրիական դեսպանատունը գնաց :

Կ'ըսեն , թէ Լատարիոյ Վ . Կայսեր եղբայր Սարսիլիւսն արշիդուքսն ալ մօտ օրերս Վ . Պրիւքսէն պիտի գայ :

— Սիւրիալ Նահանգաց միջերկրական ծովու նաւահանութիւն հրամանատար Պ . Սթրինկէմ անցեալ երկու շաբթի Բընդէլիւս անուն ֆրգաթի նով մայրաքաղաքը հասաւ : Յիշեալ ֆրգաթինը որ 50 թնթանօթ կը քաշէ , նաւահանութեան հասած ժամանակը սովորական ողջոյնները փոխաւ կի տրուեցան : Բիւք մը ետքը Օսմանեան նաւահանութիւնը հրամանատար Վիլի Կէյը և իման Օտասըն դրասենեակին վերատեսուց Պ . Բոնսթանթին Սարթինաքի բարձրադասիւն ծովաւալին կողմէն Բընդէլիւս ֆրգաթինը դայցին Պ . Սթրինկէմի անխափա դալուստը շնորհաւորելու և թէ որ պէտք մը ունինէ հոգալու :

Եւս ֆրգաթինը ժամանակ մը Վ . Պրիւքսէն պիտի սպասէ , կ'ըսեն , հաւանականաբար մինչև Սիւրիալ Նահանգաց գետնային գալուստը , որ տակաւին Յուսաստանէ :

Ենցեալ հինգ շաբթի Պ . Սթրինկէմ Բ . Դուսը այցելութեան գնաց մեծ Եւրոպայի , Տէրութեան Խորհրդոյ լուսնի նախադասին և արտաքին գործոց պաշտօնէին :

— Վալարիոյ կուսակալին գրան գործակալ Պ . Նիքոլա Երիտթաքիին

տարակայուն պատճառաւ , Վալարիոյ գրանդործակալը պաշտօնը առժամանակեայ կերպով Պ . Սթրինաթիս Երիտթաքիին յանձնուեցաւ :

— Ենցեալ երեքշաբթի Թուրուզէն շոգենաւ մը հասաւ մայրաքաղաքը՝ գնդապետ Սէհեմէտ Վիլ փաշան բերելով , որ Թուրուզի պէյին կողմէն յատուկ պաշտօնով խրկուած է : Յիշեալ շոգենաւը Թուրուզէն 7 օրուան մէջ հոս եկաւ : Եւսահանգիստը մը տաճ տեսնել՝ 21 թնդանօթով մայրաքաղաքը ողջունեց , որուն պատասխաւ նեցին Թոփհանէի թնդանօթները : Եւս ողջոյնի թնդանօթներն արձակուած ժամանակը խիստ ցաւալի դէպք մը պատահեցաւ . շոգենաւին երկու նաւատարներէն մեկուն թեւը թռաւ միւսը չարաչար վերադարձաւ : Հոգենաւն ալ Գարդանիկի նեղուցին մէջ յոյն լիւծառախանի նաւու մը դարնուելով քնատ կրած ըլլալուն , արքունի նաւարանին մէջ պիտի նորոգուի :

Հետեւեալ օրը վերոյիշեալ գնդապետ Սէհեմէտ Վիլ փաշան Բ . Դուսը գնաց և մեծ Եւրոպայի , արտաքին գործոց պաշտօնէին և Տէրութեան Խորհրդոյ Բարձրագոյն Լուսնի նախադասին հետ տեսնուեցաւ :

— Սեւադաթիս Եւրոպայի պէյը , որ քանի մը տարի Եւրոպայի մէջ արտաքին գործոց վերակայութիւն ըրած է և ժամանակէ մը ի վեր Վ . Պրիւքսէն բնակի , այսօր իւր ընտանեօքը մայրաքաղաքէս մեկնեցաւ Փարիզ երթալու , քանի մը ամիս հոն կենալու մը տօք :

— Ենցեալ երեքշաբթի Լատարիոյ տէրութեան կողմէն արտաքին կարգի սուրհանդակ մը հասաւ մայրաքաղաքը , Գաղղիոյ դեսպան Պ . Թը Լաբուրնի համար պաշտօնական գիրք բերելով :

— Բ . Դրան կողմէն Լուսնայի մէջ լիակատար իշխանութեամբ արտաքին կարգի դեսպան Պ . Սիւրիւրիւս՝ մալիս 20 ին և 23 ին Ենգղիոյ արտաքին գործոց պաշտօնէին հետ երկար խօսակցութիւն ըրեր է :

— Երբունի զինուորական գլխաւոր վերակայու լիւսն փաշան՝ շաբաթ օրը ճամբայ ելաւ դէպի Հուսիս հարկերի չափ սպանելով , որոնց մէջ եւրոպայիներ ալ կան :

— Կայսերական նաւահանութեան այս քանի մը աւուր մէջ Սեւ ծովու նեղուցէն դուրս պիտի հանուի կ'ըսեն : Եւս գէն բաղմթիւն ծովային պահեստի (րէսիֆ) զինուորներ աւելցան նաւախմբին մէջ ծառայող զօրաց վրայ :

Յամաքային պահեստի զօրքերն ալ նոյնպէս գաւառներէն դէպի Բանուք կը խրկուին : Բուք հին զինուորները ուրախութեամբ և եռանդով կը դիմեն տէրութեան ծառայելու :

— Երկուշաբթի օրը Եւրոպայի աղգէն 4 մետրապոլիս և 4 երեւելի աշխարհական անձինք Բ . Դուսը գաղղիոյ և օգոստափաւ Ինքնակալին շնորհած հրովարտութիւն համար շնորհակալութեան գիր մը մատուցին Վսեմափայլ Ռէշիտ փաշային :

Եւսակ պատգամաւորութիւն մըն ալ մեր աղգին կողմէն այսօր կամ վաղը պիտի երթայ Բ . Դուսը նոյն նը պատակաւ :

— Ենցեալ երկուշաբթի հերկնայի բժիշկ մը , որ Սուլթան Սէհեմէտի միջնակի քօլերը գնդապետին խանութ մը ունի , չարաչար ծեծ կերպ իշեալ թաղին տաճիկ բնակիչներէն , որոնք 8-10 տարեկան տաճիկ տղու մը պատահած դէպքին զինքը պատճառ կը բռնէին : Յիշեալ աղան բժիշկին ձեռն , որ խանութին դուսը կապուած էր , կից (չեթիք) մը ուտելով՝ քաղաքաւտակին վրայ ինկեր և ճակտէն թեթեւ կերպով վերադարձուեր էր : Բժիշկը աղան ներս առնելով՝ վէթը պատելու

ատեն , դրացի տաճիկները կատաղութեամբ զինքը խանութին դուրս հանեցին ու չարաչար ծեծեցին : Տեսչուէն զինուորները վրայ հասնելով քանի մը հոգի բռնեցին և տեսչութեան դուստր խրկեցին Բժիշկը կանչուելով՝ բռնուողներէն վեց հոգին ճանչցաւ որ զինքը ծեծողներն էին և հետեւաբար վեցն ալ բանտը դրուեցան : Տեսչութեան պաշտօնէան անոնց հինգ ընկերներն ալ փնտրելու հրաման ըրաւ , ուրոնք ձեռք չէին ինկած : Լոնց դատը պիտի տեսնուի :

— Եւս գիշեր ժամը 5 ին միջոցները Թահաթապէի կողմը հրդեհ պատահելով , ութը տուն այրեցաւ :

— Ենցեալ շաբթու Սուլթան Սէմաի կողմերը տաճիկ մընապարաւաւուրի (պագալի) մը բռնի ստակ աւերելու օգնելով՝ դանակ կը քաշէ : Եւսաւալաւաւ փախչելով , տաճիկը ետեւէն վազած ժամանակը , բարեբաղդաբար Սուլթանի Գաղղիայէր Ֆէնտիսին անկից կանցին և տաճիկը վախճալով կը ձգէ կը փախչի : Տեսչութեան զինուորները ետեւէն կ'իշխան , բայց չեն կրնար գտնել և մինչև հիմա կը փնտրուեն :

— Պերութէն մայիս 15/27 թուով հետեւեալ կարգէ դուրս դէպքը կը գրեն :

« Պատուէն կին մը վեց դաւակ ծընաւ , որոնք ամենքն ալ ողջ են : Դուստուրս կուսակալ Վալարի փաշան զսնոնք տեսնել ուղեւով , իւր պալատը բերել տուաւ , ուր իրենց պղծիկութեամբն ու գեղեցիկութեամբը ամենքը զարմացուցին : »

— Եւս Գիւր : Գաղղիոյ մէջ փոքրիկ ակնոց մը հնարուեր է , որ նայուած տեղին հեռաւորութեան չափելու կը ցուցնէ : Եւս ակնոցը Փարիզի բոլոր գիտնականներուն և հետաքրքրիւներուն ուշադրութիւնը գրաւեց է այս միջոցին :

ՏԵՏԵՍԿԱՆ

Քանի մը ժամանակէ ի վեր մայրաքաղաքին դրամասերանին դադարեցին և նորին հաստատուելուն վրայ յօք եղած խօսքերէն ու կարգադրութիւններէն հաստատութեան շտաբի ուշադրութիւնը այս կարեւոր նիւթին վրայ զբաղած է . ուստի անյարմար չըլլաւ որ լրագիրս միջոցաւ առհասարակ դրամասերաններուն նպատակին , աւուարկային , օգուստներուն , անոնց զանազան տեսակներուն և ամէն մէկին սկզբանցը վրայօք համաւառ տեղեկութիւններ տանք մեր արդիւն ընթերցողներուն , որով կը յուսանք իրենց փոքրիկ ծառայութիւն մը ըրած ըլլալ , լուսորում ընկերութեան մէջ ապրող որ և է անձ , առուստուրի մէջ գտնուի չի գտնուի՝ քիչ շատ կարօտ է այս տեսակ տեղեկութիւններուն : Սիւրիս թէ ինչպէս որ ամեն գիտութիւն ամեն արուեստ իրեն յատուկ լեզու մը ունի , այսպէս ալ սեղանաւորութիւնը որ գիտութիւն մը ու միանգամայն արուեստ մըն է , իրեն յատուկ լեզու մը ունի : Եւս ամենահարկաւոր գիտութիւնը մեր երկրին մէջ ուրիշ տեղեր եղածին չափ զարգացեալ չըլլալուն , անոր լեզուն ալ մեր մէջ թերի կամ շատ պարստաւոր է . ուստի այս նիւթին վրայ հետզհետէ հրատարակելիք հաստատմաններու մէջ , ինչ նոր բառ գործածելը , կամ ինչ նոր իմաստ սովորական եղած բառերու տալ ուղեք , բոլորն ալ իբր ակամայ ի հարկէ ստիպեալ պիտի ընենք և ոչ թէ կաւտարեալ հաւանութեամբ , յուսալով որ մեր թերութիւնները առիթ և գրգիռ պիտի ըլլան ուրիշ պատկանաւոր

